

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 25 грудня 2023 р.
№12

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до проходження науково-педагогічної практики

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності «Екологія»
освітньо-наукова програма «Екологія»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра екології та природоохоронних технологій

Рекомендовано на засіданні
кафедри екології та
природоохоронних технологій
(назва кафедри)

06 грудня 2023 р., протокол №12

Розробник: д.с.-г.н., професор, професор кафедри екології та природоохоронних технологій КРАСНОВ Володимир, д.т.н., професор, завідувач кафедри екології та природоохоронних технологій ПАЦЕВА Ірина, д.т.н., доцент, професор кафедри екології та природоохоронних технологій ЛУНЬОВА Оксана, к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій ДАВИДОВА Ірина, к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій Валерко Руслана, к.с.-г.н., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 2</i>

Методичні рекомендації до проходження науково-педагогічної практики для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» (освітньо-наукова програма «Екологія»). Житомир, Житомирська політехніка, 2023. 25 с.

Рецензенти:

к.т.н. доц., доцент кафедри маркшейдерії, декан факультету гірничої справи, природокористування та будівництва КОТЕНКО Володимир
д.б.н., професор, професор кафедри наук про Землю УВАЄВА Олена

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 3

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні положення	5
Бази практики	5
Мета і завдання науково-педагогічної практики	6
Зміст науково-педагогічної практики	7
Підсумок проведення науково-педагогічної практики	7
Організація і керівництво практикою	9
Документи практики	10
Підведення підсумків практичної підготовки	11
Додаток 1 Звіт з науково-педагогічної практики	13
Додаток 2 Щоденник практики	14
Додаток 3 Індивідуальний план проходження практики	21
Додаток 4 Рецензія на проведення лекції зі студентами при проходженні науково-педагогічної практики	22

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 4

ВСТУП

Методичні рекомендації до проходження науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Державному університеті «Житомирська політехніка» розроблені на підставі: Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка» затвердженому рішенням Вченої ради університету від 26.06.2020, протокол № 4; Закону України «Про вищу освіту», постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261 та «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341, наказу МОН України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 8 квітня 1993 р. № 93, постанови Президії НАПН України «Про затвердження Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАПН України» від 17 листопада 2016 р. № 1-2/3-315, Положення про проведення практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії у Національній академії педагогічних наук України, затвердженого Постановою Президії НАПН України 21 березня 2018 р. № 1-2/4-87, Положення про організацію освітнього процесу на третьому освітньо-науковому рівні підготовки здобувачів вищої освіти доктор філософії УМО, затвердженого вченою радою 19 вересня 2018 р., протокол №7 та інших нормативно-правових актів.

Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є етапом практичної та професійної підготовки аспірантів до науково-педагогічної діяльності. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

Основним призначенням науково-педагогічної практики є вироблення і закріплення педагогічних навичок, вдосконалення знань, необхідних для роботи у закладах вищої освіти, формування вмінь застосування їх у навчально-виховному процесі під час виконання функцій викладача.

Проходження науково-педагогічної практики та успішний захист звіту, сформованого за результатами проходження науково-педагогічної практики, є

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 5

підставою для оформлення довідки про впровадження результатів дисертаційної роботи у освітній процес університету.

Науково-педагогічна практика аспіранта включає розробку, вдосконалення та викладання окремих тем навчальних дисциплін (відповідно до профілю та теми дисертаційної роботи), навчально-методичну роботу, ознайомлення з особливостями й принципами організації навчального та виховного процесів у закладах вищої освіти. Організатором викладацької практики є кафедра, за якою закріплений аспірант. Базою для проведення викладацької практики є університет та його структурні підрозділи.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Науково-педагогічна практика є одним із компонентів освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Проходження практики входить до обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), визначених Державним університетом «Житомирська політехніка» для реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

Згідно з навчальними робочими планами спеціальності 101 «Екологія» аспіранти проходять практику у IV семестрі другого року навчання протягом 4 тижнів. Загальний обсяг практики складає 180 годин (6 кредитів). Зміст практичної підготовки визначається її програмою, яка розробляється кафедрами відповідно до освітньо-наукових програм та навчальних планів спеціальностей (спеціалізацій). Кафедра самостійно розробляє і затверджує документи відповідно до встановлених вимог в університеті, що регламентують організацію практичного навчання аспірантів з урахуванням специфіки їхньої підготовки.

Практика відіграє системоутворюючу роль серед усіх форм освітньо-наукової діяльності аспіранта, дозволяє засвоїти, виявити та передати одержані знання з методики навчання екологічних дисциплін за профілем підготовки, а також збагатити і відкоригувати їх.

Практика здобувачів наукового ступеня доктора філософії передбачає безперервність та послідовність її проведення для формування достатнього рівня практичних компетентностей відповідно до запланованих результатів підготовки.

БАЗИ ПРАКТИКИ

База практичної підготовки – це заклади, установи різних форм власності та підпорядкування, що співпрацюють з Університетом на основі договорів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 6

База практичної підготовки повинна забезпечувати виконання програми практики для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Бази практик повинні відповідати таким вимогам: мати структури, що відповідають спеціальностям, за якими здійснюється підготовка аспірантів; мати кваліфікованих керівників практичної підготовки; мати можливість надання здобувачам права користування бібліотекою, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практичної підготовки.

Базою для проходження науково-педагогічної практики третього рівня здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» є кафедра екології та природоохоронних технологій, за якою закріплені аспіранти. Крім того, аспірант може пройти практику на аналогічних кафедрах (підрозділах) інших освітніх закладів.

Аспіранти можуть самостійно, за погодженням з відповідними кафедрами, обирати для себе місце проходження практичної підготовки. Побаження аспіранта повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої не пізніше, ніж за два тижні до початку практичної підготовки, додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти аспіранта для проходження науково-педагогічної практики.

Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до подання проекту наказу про проходження практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри. Безпосереднє керівництво практикою кожного аспіранта здійснює його науковий керівник. Наказ на проходження практики оформляє завідувач аспірантури.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є набуття аспірантами навичок та досвіду навчальної та науково-методичної діяльності, формування та розвиток професійних компетентностей щодо здійснення науково-педагогічної діяльності, закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих аспірантами в процесі вивчення циклу дисциплін, практичних навичок зі спеціальності, а також набуття досвіду самостійної наукової роботи, формування вмінь і навичок опрацювання наукових і інформаційних джерел та готовності до викладацької діяльності в закладах вищої освіти.

Завдання практики полягає у формуванні в аспірантів відповідних загальних та спеціальних компетентностей:

ЗК01. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 7

ЗК07. Здатність планувати, організовувати і проводити навчальні заняття, розробляти відповідне забезпечення освітніх компонентів, виконувати оцінювання результатів навчання.

СК03. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері екології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК04. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері екології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК08. Здатність оцінювати еколого-економічні наслідки господарської діяльності та впроваджувати інноваційні технології щодо зменшення її негативного впливу на довкілля

СК09. Здатність володіти методами визначення джерел і шляхів надходження у довкілля шкідливих компонентів та здатність оцінити їх вплив на стан здоров'я людини та якість довкілля.

Програмні результати навчання:

РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН03. Вільно презентувати та обговорювати державною та іноземною мовами з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.

РН04. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти.

РН07. Мати сучасні концептуальні знання та високий методологічний рівень у сфері екології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень.

РН08. Уміти працювати у науковому колективі, професійно розвиватись, діяти толерантно і соціально відповідально. Забезпечувати якість освітнього процесу, об'єктивно оцінювати здобувачів, розроблення та оновлювати інформаційне забезпечення освітніх компонентів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 8

ЗМІСТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Науково-педагогічна практика має комплексний характер і передбачає забезпечення фахової діяльності за такими напрямками роботи:

- 1) викладацький – підготовка аспіранта до викладання базових, професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності та засвоєння особливостей методик їх викладання у закладі освіти;
- 2) організаційно-виховний – знайомство аспіранта з організацією виховної та позааудиторної роботи в академічній групі;
- 3) науково-дослідний – підготовка аспіранта як майбутнього науковця-дослідника до проведення дисертаційного дослідження.

Процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є цілісною системою і практика відіграє в ній системоутворюючу роль. Це зумовлює необхідність забезпечення комплексної особливої інтегральної цілісності процесу практики. Досягнення поставленої мети уможливорюється впровадженням в системи практик.

ПІДСУМОК ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Науково-педагогічна практика здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» з спеціальності 101 «Екологія» передбачає опанування аспірантом навичок проведення навчально-методичної та науково-дослідної роботи.

Навчально-методична робота має комплексний характер і включає два етапи. На першому етапі аспіранти знайомляться з нормативними документами, які регламентують організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти; із структурою та системою організації діяльності освітнього закладу та кафедри, до якої вони прикріплені; із системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, готують власний графік проведення занять.

На цьому етапі аспіранти обов'язково:

- відвідують не менше 2 навчальних занять, які проводять викладачі педагогіки, психології та інших дисциплін;
- відвідують та аналізують не менше 1 навчального заняття, які проводять колеги аспіранти-практиканти;
- відвідують 1-2 позааудиторних заходи;
- беруть участь у засіданні кафедр, до яких прикріплені.

Другий, основний етап, практики включає підготовку планів-конспектів навчальних занять та їх методичного забезпечення. На цьому етапі аспіранти самостійно проводять:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 9

- 1 заняття зі студентами: лекцію, практичне, семінарське заняття, тренінг тощо з педагогіки, психології або фахових дисциплін – 2 години;
- 1-2 виховних заходи за планами кураторів груп;
- беруть участь в одній з форм методичної роботи викладача (науково-практичні конференції, педагогічні читання, організації методичних виставок тощо).

На заняттях аспірантів повинні бути присутні керівники практики, викладачі кафедри (рекомендовано), а також однокурсники (рекомендовано). Після кожного проведеного аспірантом заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття.

Науково-дослідна складова практики передбачає участь аспірантів у різних видах наукової, науково-педагогічної або організаційної роботи кафедр до яких вони прикріплені.

Аспіранти знайомляться з:

- тематикою наукових досліджень кафедр;
- тематикою кандидатських і докторських дисертацій;
- процесом підготовки до видання збірників наукових праць і часописів;
- вивчають інформаційні ресурси наукових бібліотек з метою їх використання під час написання дисертаційних робіт та подальшої наукової діяльності;
- опрацьовують результати дослідження науково-дослідної роботи кафедри, проводять їх аналіз;
- розробляють анкети для проведення експериментального дослідження по темі дисертації;
- здійснюють підготовку наукової статті (або тези) за темою дисертаційного дослідження;
- готують доповіді і виступи на методичних семінарах, симпозіумах, наукових конференціях тощо.

Програма науково-дослідної складової практики конкретизується і доповнюється для кожного аспіранта залежно від специфіки його дисертаційного дослідження. На заключному етапі науково-педагогічної практики аспіранти готують звіт про практику і захищають його.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Науково-педагогічна практика проводиться по закінченню вивчення основних фахових дисциплін, що створює умови для виконання аспірантами в період практики конкретних завдань, безпосередньо пов'язаних із теоретичними курсами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 10

Бази практик в особі їх перших керівників разом з Державним університетом «Житомирська політехніка» несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики аспірантів.

Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта покладається на завідувача кафедри та керівника дисертаційного дослідження, за якою закріплений аспірант.

Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснюється призначеним керівником, який:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів: інструктаж про порядок проходження практики, надання аспірантам-практикантам необхідних документів (програми, календарний план, індивідуальне завдання, методичні рекомендації чи інші);

- повідомляє аспірантів про систему звітності з практики, зокрема: подання письмового звіту, оформлення методичних розробок, підготовки статті, тез, доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- допомагає аспірантам скласти індивідуальний план на весь період практики, конкретизувати відповідно до програми практики зміст занять;

- забезпечує проведення аспірантами занять, консулює практикантів під час підготовки до лекційних та практичних занять, перевіряє і затверджує їх плани-конспекти, відвідує заняття, що проводять аспіранти, аналізує й оцінює їх, контролює виконання індивідуальних планів роботи практикантів;

- надає методичну допомогу в плануванні та організації навчальної взаємодії;

- у складі комісії приймає заліки з практики.

Керівник практики має право вимагати від практикантів:

- дотримання вимог програми;

- інформацію про хід виконання запланованих заходів;

- дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку.

Аспірант при проходженні практики має право:

- перед початком практики ознайомитися з програмою практики;

- з усіх питань, які виникають під час проходження практики, звертатись до керівника практики, гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, завідувача аспірантури; вносити пропозиції з удосконалення організації практики;

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів.

Аспірант зобов'язаний:

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, та рекомендації керівників;

- бути присутнім на всіх організаційно-методичних заходах кафедри;

- нести відповідальність за виконану роботу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 11

- своєчасно скласти залік з практики;
- подати письмовий звіт з практики.

Аспірант підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженням адміністрації та керівників практики. У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, аспірант може бути відсторонений від проходження практики.

Аспірант відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план.

Аспіранту, який не виконав програму практичної підготовки без поважних причин, може бути надано право проходження практичної підготовки повторно при виконанні умов, визначених Університетом.

Аспірант повинен протягом 10 робочих днів після закінчення практики надати звітну документацію з практики.

Для забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в програмах практики, які передбачають її проведення на базах закладів-партнерів (за укладеними договорами), визначається узгоджений із закладом партнером алгоритм її проведення, терміни і зміст, який відповідає програмам підготовки та академічної мобільності аспірантів.

ДОКУМЕНТИ ПРАКТИКИ

До документів науково-педагогічної практики належать: наказ про практику; протоколи засідання кафедр, індивідуальні звіти аспірантів про проходження практики.

Наказ про практику є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базові кафедри, базові навчальні заклади, керівників практики, порядок та термін здачі звітів про практику. Наказ про практику готується відділом аспірантури після узгодження з кафедрами. Згідно з наказом аспіранти отримують направлення до визначеної бази практики.

Протоколи відповідних рішень кафедри вміщують розподіл аспірантів між викладачами-керівниками практики, оперативний контроль за проходженням практики, результати обговорення та оцінки індивідуальних звітів практикантів. Індивідуальні звіти аспірантів є основним звітним документом.

На основі усного та письмового звіту (Додаток 1) на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка практики. Індивідуальний звіт містить:

- щоденник практики (Додаток 2);
- індивідуальний план проходження практики (Додаток 3);
- рецензія на проведення лекції зі студентами при проходженні науково-педагогічної практики (Додаток 4)
- витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 12

- конспект лекцій, що прочитав практикант;
- методичні розробки відповідних семінарських (практичних) занять;
- рукопис статті або тези за темою дисертаційного дослідження.

Аспіранти мають право проходити науково-педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України, з наступним поданням звіту та розгорнутої характеристики від керівника з місця проходження практики.

Звіт та протокол засідання кафедри про затвердження звіту подаються аспірантом до відділу аспірантури; зазначена документація зберігається в особовій справі аспіранта і розглядається під час атестації.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження аспірантами науково-педагогічної практики шляхом оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності практиканта протягом конкретного періоду.

Загальна форма звітності з практичної підготовки здобувача – це подання та захист письмового звіту з практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденником тощо), подається на рецензування керівникові практики від кафедри.

Оформлений за всіма зазначеними вимогами звіт з науково-педагогічної практики приймається викладачем-керівником практики в університеті протягом тижня після її закінчення. Оцінка з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і до індивідуального плану аспіранта.

Здобувач, який без поважних причин не виконав програму науково-педагогічної практики, відраховується з університету. В окремому випадку йому може бути надано право проходження науково-педагогічної практики повторно під час канікул. Здобувач, який повторно отримав незадовільну оцінку з науково-педагогічної практики в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

Оцінювання звіту з науково-педагогічної практики здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Підсумкова оцінка визначається залежно від кількості балів, яку здобувач може отримати за певні види робіт:

Оцінку «відмінно»: від 90 до 100 балів, що відповідає оцінці «А» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який повністю виконав завдання, що передбачені цією програмою, отримав позитивні відгуки керівника науково-педагогічної практики від університету, послідовно та логічно доповів про

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 13

результати практики під час захисту, продемонстрував вміння чітко викладати власні думки, дав вичерпні аргументовані відповіді на всі запитання викладача-керівника практики.

Оцінку «добре»: 82-89 балів, що відповідає оцінці «В» за шкалою ECTS, 74-81 балів, що відповідає оцінці «С» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який повністю виконав завдання науково-педагогічної практики, отримав позитивний висновок керівника практики з окремими несуттєвими зауваженнями, достатньо змістовно доповів про результати роботи під час захисту, в цілому аргументовано і без суттєвих помилок відповів на запитання викладача-керівника практики.

Оцінку «задовільно»: 64-73 балів, що відповідає оцінці «D» за шкалою ECTS, 60–63 балів, що відповідає оцінці «E» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який виконав звіт з науково-педагогічної практики відповідно до вимог цієї програми, але з окремими недоліками, висвітленими у висновку керівника, доповів під час захисту про результати проходження практики без суттєвих порушень послідовності викладення матеріалу, неповно або недостатньо аргументовано відповів на запитання викладача-керівника практики, припустив окремі помилки у своїх відповідях.

Оцінку «незадовільно»: 35-59 балів, що відповідає оцінці «FX» за шкалою ECTS, 0-34 балів, що відповідає оцінці «F» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який виконав звіт з науково-педагогічної практики у неповному обсязі (не виконав окремі завдання, що передбачені цією програмою) або з суттєвими недоліками змісту та оформлення, про що зазначається у висновку керівника, невпевнено орієнтувався в змісті звіту під час його захисту, не зміг послідовно доповісти про результати практики, припустив грубі помилки у відповідях (або зовсім не відповів) на запитання викладача-керівника практики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 14

ДОДАТОК 1

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Завідувач кафедри екології та
природоохоронних технологій
_____ Ірина ПАЦЕВА
«__» _____ 20__ р.

Звіт

про проходження науково-педагогічної практики здобувача
освітньо-наукового ступеня доктор філософії

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(галузь знань, спеціальність, спеціалізація)

Місце проходження практики _____

Керівник практики _____

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Рік – 20__

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 15

ДОДАТОК 2

ЩОДЕННИК ПРАКТИК

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ
Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України 29
березня 2012 року № 384 (у
редакції наказу Міністерства
освіти і науки України від 05
червня 2013 року № 683)

Форма № Н-6.03

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(повне найменування закладу вищої освіти)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

здобувача _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет _____

Кафедра _____

освітній рівень _____ спеціальність _____

курс, група _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 16

Аспірант _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув в організацію, установу.

Печатка
організації, установи „___” _____ 20__ року

_____
(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з організації, установи.

Печатка
організації, установи “___” _____ 20__ року

_____
(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 17</i>

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження практики

Дата складання заліку „___” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____

(літерами)

кількість балів _____

(цифрама і літерами)

Керівник практики від закладу вищої освіти

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 18</i>

Відгук і оцінка роботи здобувача на практиці

Керівник практики від організації, установи

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Печатка

« _____ » _____ 20 __ року

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 19

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики				Відмітки про виконанн я
		1	2	3	4	
1	2	3	4	5	6	7

Керівники практики:
від закладу вищої освіти

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

від організації, установи

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 22

ДОДАТОК 3

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Період проходження: день/місяць - день/місяць рік

Загальний обсяг годин: 180 год

Зміст роботи	День				
	1	2	3	4	5
Перший тиждень					
Складання індивідуального плану					
Знайомство з організацією навчально-виховного процесу кафедри					
Відвідування аудиторних занять викладачів кафедри					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Другий тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Індивідуальна робота зі слухачами та студентами					
Третій тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Підготовка тез за темою дисертаційного дослідження					
Четвертий тиждень					
Підготовка статті за темою дисертаційного дослідження					
Підготовка звіту про науково-педагогічну практику					

Мета і завдання науково-педагогічної практики

ПОГОДЖЕНО

Керівник практики

_____ 20__ р.

Здобувач вищої освіти

ступеня доктора філософії

_____ 20__ р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 23

ДОДАТОК 4

**РЕЦЕНЗІЯ НА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ ПРИ
ПРОХОДЖЕННІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

(прізвище, ім'я та по батькові аспіранта, який проводив заняття)

№ групи _____ Спеціальність _____

Курс _____

Присутні (кількість осіб) _____ Дата проведення заняття _____

Тема лекційного заняття _____

№	Критерії оцінки	Оцінка (за національною шкалою)			
		2	3	4	5
1	Науковий характер лекції: методологічна цілісність, раціональний відбір наукових, засадничих понять, фактів. Влучність розкриття теоретичних положень, категорій, визначень. Повнота висвітлення основних питань				
2	Зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями практики. Популяризація досягнень вітчизняної науки, передового досвіду педагогічної роботи				
3	Методичний рівень викладання: наявність плану лекції, його зв'язок з попереднім матеріалом, використання структурно-логічних схем, логічність і послідовність викладення матеріалу, альтернативність наукових підходів, аргументованість висновків, рекомендована література				
4	Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання, активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження				
5	Практична спрямованість: орієнтація на зміст та				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 24

	завдання практичних (семінарських) занять з теми. Точність, визначення завдань і термінів їх виконання				
6	Завдання для самостійної роботи студентів: їх наявність, влучність, доцільність, творчий характер, повідомлення термінів та форми перевірки завдань				
7	Стиль викладання: точність визначень формулювань, емоційність, демократичність, володіння аудиторією, дисципліна				
8	Мовленнєві характеристики: чіткість, вдале інтонування, голосність, тональність				
9	Виховний потенціал матеріалу лекції, ефективність його використання				
10	Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами, інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами				
11	Рівень технічного забезпечення, ілюстративність (використання ПК, відео, проекційної апаратури, тощо)				
12	Організація міжособистісної взаємодії в аудиторії: створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті; застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо)				
13	Загальна манера поведінки практиканта: наявність позитивної установки; стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами				
14	Зворотній зв'язок: методи, прийоми організації зворотного зв'язку на кожному етапі навчального заняття; перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь; застосування зворотного зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять; об'єктивність				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/101.00.1/ДФ/ОК8 -2023
	Екземпляр № 1	Арк 25 / 25

	оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів; мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.				
15	Загальна оцінка рецензента (за національною шкалою)				

Побажання та зауваження _____

_____

_____

_____

Оцінка за національною шкалою _____ Оцінка за шкалою ESTC _____

Керівник практики _____
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)